

การศึกษาขั้นพัฒนาการทางการวาดภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร

นางสาวสมสมร ภูประกร

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-551-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013997

i17A64440

A STUDY OF DEVELOPMENTAL STAGES IN DRAWING OF STUDENTS
IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

Miss Somsorn Phooprakorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-551-8

ผู้ประกร : การศึกษาขั้นพื้นฐานทางการวาดภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (A STUDY OF DEVELOPMENTAL STAGES IN DRAWING
OF STUDENTS IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.นิรมล ลวีดิบุตร,
125 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาขั้นพัฒนาการทางการวาดภาพของนักเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) นักเรียนแต่ละกลุ่มอายุโดยส่วนใหญ่มีขั้นพัฒนาการทางการวาดภาพ
เป็นไปตามเกณฑ์ที่วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ เคยศึกษาค้นพบ และสรุปไว้ ทั้งนี้ยกเว้นนักเรียนกลุ่มอายุ
12/1 - 14/0 ปี ส่วนใหญ่ที่มีพัฒนาการทางการวาดภาพไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์
คือแทนที่จะมีขั้นพัฒนาการอยู่ในขั้นที่ห้าคือ ขั้นการวาดภาพเลียนธรรมชาติ กลับอยู่ในขั้นที่สี่คือ ขั้นที่เด็ก
เริ่มการเขียนรูปร่างของจริง 2) ลักษณะการวาดรูปคน การใช้ชอล์กไฟ การใช้สี และการออกแบบ
ของนักเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ตรงตามเกณฑ์ปานกลาง 3) นักเรียนบางคนที่มีพัฒนาการทางการ
วาดภาพจัดอยู่ในขั้นที่สี่หรือสาม มีพัฒนาการทางการวาดภาพบางลักษณะข้ามขั้นไปอยู่ในขั้นพัฒนา
การที่สูงขึ้น

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 26 ธ.ค. 2530

SOMSMORN PHOOPRAKORN : A STUDY OF DEVELOPMENTAL STAGES IN DRAWING OF STUDENTS IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. NIRAMOL SAVASDIBUTR, 125 pp.

The purpose of this research was to study the developmental stages in drawing of students in elementary schools under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration.

The findings were 1) the developmental stages in drawing of most students in each age group were consistent with the Viktor Lowenfeld criteria. However, the developmental stage of most students in the 12/1 - 14/0 years age group was in the fourth stage (The Dawning Realism) instead of the fifth stage (The Pseudo-Naturalistic Stage); 2) the average ability in drawing human figure and the use of space, colours and design of the students were consistent with the criteria at the moderate level; and 3) some students in the second, third and fourth stages showed some aspects of the ability in drawing at the higher stages.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ นิรมล สวัสดิคุณทร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ทิศนา ขัมมณี และอาจารย์ ดร. อ่ำไพ ศิรณสาร ที่ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนสำคัญทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จตามความมุ่งหมายคือ อาจารย์ประภาส อึ้งสุวรรณ และอาจารย์ภาควิมิ คำรงค์ทรัพย์วิมล ที่กรุณาสละเวลาช่วยตรวจผลงานของนักเรียน ตลอดจน ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 โรงเรียนที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยให้ดีกว่าตภาพโรงเรียนละ 2 ครั้ง

นอกจากนี้ คุณไพศาล มงคลเสารัฐ คุณอุกฤษฏ์ หนูมา เพื่อน และที่ B8 สาขาวิชาประถมศึกษาทุกท่าน ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้อง ซึ่งสนับสนุนในด้านทางการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาจนสำเร็จการศึกษา

สมสมร ภูประกร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
คำจำกัดความ	5
ประโยชน์ของการวิจัย	6
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	7
ความหมายของการวาดภาพ	7
ความสำคัญของกิจกรรมการวาดภาพ	8
พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
3 วิธีดำเนินการวิจัย	25
ขั้นเตรียมการ	25
การเลือกตัวอย่างประชากร	25
เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย	28
การสร้างเครื่องมือและการเตรียมอุปกรณ์ในการวิจัย	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	58
วิธีดำเนินการวิจัย	58
สรุปผลการวิจัย	59
อภิปรายผลการวิจัย	60
ข้อเสนอแนะ	62
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	63
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	69
ประวัติผู้เขียน	125

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและชื่อ เขตการปกครองที่เป็นตัวอย่างประชากร.....	26
2	จำนวนและชื่อโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร แต่ละขนาดที่เป็นตัวอย่างประชากร	26
3	ขนาด ชื่อเขต ชื่อโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง ประชากร	27
4	กลุ่มอายุ และเพศที่เป็นตัวอย่างประชากร	28
5	จำนวน ร้อยละของบิดา-มารดาของกลุ่มนักเรียนอายุ 6/1-7/0 ปี จำแนกตามอาชีพ	36
6	จำนวน ร้อยละของบิดา-มารดาของกลุ่มนักเรียนอายุ 7/1-9/0 ปี จำแนกตามอาชีพ	37
7	จำนวน ร้อยละของบิดา-มารดาของกลุ่มนักเรียนอายุ 9/1-12/0 ปี จำแนกตามอาชีพ	38
8	จำนวน ร้อยละของบิดา-มารดาของกลุ่มนักเรียนอายุ 12/1-14/0 ปี จำแนกตามอาชีพ	39
9	จำนวน ร้อยละของบิดา-มารดาของกลุ่มนักเรียนทุกกลุ่มอายุ จำแนก ตามอาชีพ	40
10	จำนวน ร้อยละของกลุ่มนักเรียนในชั้นพัฒนาการทางการวาดภาพ ชั้นต่าง ๆ จำแนกตามกลุ่มอายุ	41
11	ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตรงตามเกณฑ์การ ตัดสินชั้นพัฒนาการในหัวข้อการวาดรูปคน การใช้ชอล์กไฟ การใช้สี และการออกแบบของกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มอายุในชั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพขั้นที่สอง	43
12	ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตรงตามเกณฑ์ การตัดสินชั้นพัฒนาการในหัวข้อการวาดรูปคน การใช้ชอล์กไฟ การ ใช้สี และการออกแบบของกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มอายุในชั้นพัฒนาการ ทางการวาดภาพขั้นที่สาม	45

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตรงตาม เกณฑ์การ ตัดสินใจขั้นพัฒนาการในหัวข้อการวาดรูปคน การใช้ช่องไฟ การใช้สี และการออกแบบของกลุ่มนัก เรียนแต่ละกลุ่มอายุในชั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพขั้นที่สี่	47
14	ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความตรงตาม เกณฑ์การ ตัดสินใจขั้นพัฒนาการในหัวข้อการวาดรูปคน การใช้ช่องไฟ การใช้สี และการออกแบบของกลุ่มนัก เรียนแต่ละกลุ่มอายุในชั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพขั้นที่ห้า พวกเขาทำตาม เห็น (visually minded) พวกเขา ทำตามคิด (non-visually minded)	49
15	จำนวน ร้อยละของลักษณะ เหนือ เกณฑ์ของชั้นพัฒนาการทางการวาด ภาพขั้นที่สองที่ปรากฏในภาพของกลุ่มนัก เรียนทุกกลุ่มอายุ	51
16	จำนวน ร้อยละของลักษณะ เหนือ เกณฑ์ของชั้นพัฒนาการทางการวาด ภาพขั้นที่สามที่ปรากฏในภาพของกลุ่มนัก เรียนทุกกลุ่มอายุ	53
17	จำนวน ร้อยละของลักษณะ เหนือ เกณฑ์ของชั้นพัฒนาการทางการวาด ภาพขั้นที่สี่ที่ปรากฏในภาพของกลุ่มนัก เรียนทุกกลุ่มอายุ	55
18	จำนวน ร้อยละของกลุ่มนัก เรียนทุกกลุ่มอายุที่อยู่ในชั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพขั้นต่าง ๆ ที่วาดภาพซึ่งมีลักษณะบางอย่างที่อยู่ เหนือ เกณฑ์ ตามชั้นพัฒนาการของคน	57